

Reg. No. 72

સુરતની મળ.

મળ મળતી

બધાની પ્રસીદ્ધિ થતી-કુટિલાલ અને પ્રાણલાલ બુકસેલર.
પ્રસીદ્ધ કરતે નું ટેકાણું-વાર જોશીમ સામે, રહેઠાણ-સુરત.

૨૨૩૮૨

14-4-1924

પ્રભાવનીની આત્મકથા દાખલ નામ નું.
વધ માટે વધે વિનાશીની વામા દરેક પુસ્તકો વધે છે.

૬-૧૨-૧૬

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
ગુજરાતી કોપીરૂઢિ સંગ્રહ
૧૧૩૮૮
શેર.

મહાત્મા ગાંધીજીના આશ્રમમાં રહેતા હતા. તેમની પાસેથી મળેલા પત્રો અને ચિત્રોનો સંગ્રહ.

“અબળા અરૂણા આજ આ, થઈ ભરમ સ્વર્ગે જાય છે,
ભારત દશાનું હાય ! આ થું ભાન તમને થાય છે ?
જાગો હજી વીર ! અખસર સ્વર્ગે ઉભી સત્કારની,
જ્યાગા ગગનગામી બની શમશેર થયો પોકારની.
કાયા તજો માયા મૂકી તમ ધર્મ રક્ષા કારણે,
ઓ હિંદુઓ ! આવો ! મરી કિરનારને પ્રિય ખારણે”

આવા આવા અનેક શેરોથી ભરપુર ઐતિહાસીક મચીત્ર નોવેલ “ વિનાશીની વામા યાને સમસાજને સર્વનાશ ” મંગાવીને વાંચો જરૂર તમને આનંદમાં ગરકાવ કરી દેશે. ધર્મને માટે પોતાના પ્રાણની પણ પર્વા ન કરનારી આર્ય વિરાંગના અરૂણાના આત્મભોગની સ્વદેશ પ્રેમીઓ કેવી કદર કરે છે તે જાણવું હોય, હિંદુ રાજના પ્રેમમાં પડીને મુસલમાન સમજીયે પોતાના માતાપિતાનો ત્યાગ કર્યો, અને તેનું આખર કેવું શોચનિય પરિણામ આવ્યું તે જાણવું હોય તો અવશ્ય મંગાવો. મુલ્ય રૂપીયા ૩). પૃષ્ઠ ૩૫૦ ગ્રેસ કાગળ નવ ચીત્રો બધા છુકસેલરો વેચે છે.

મુદ્રક-નાથુભાઈ દેવચંદ. મુદ્રણાલય-દેશી ભિત્ર પ્રેસ સુરત.

ગૂજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક

વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ

વિષય ૪ - ૧૨૧૨૧ .

No. 161

Received
on 4-4-24

Macalister
H. S. Suresh

સુરતની મઝા.

શુદ્ધદેવ—

સિદ્ધિઓ—છો રાજયોગી રહીયાળા, અમે જપીયે તમારી માળા,
સ્થામ રસાળા સ્નેહે સ્વીકારો, અમ ઉરના સન્માન
તમે મનમાન્યા મહેમાન (૨)—છો રાજ.

કાન્તિ—કાન્તિ દેવી હું જગે ગણાઉં, અનુપમ કાન્તિ શાન્તિ લાવું,
કલ્પવૃક્ષથી આપું અધિક હું; મ્હોં માગ્યા વરદાન;
તમે મનમાન્યા મહેમાન—છો રાજ.

સિદ્ધાર્થ—આત્મ કાન્તિ મમ જગે પ્રસારી, માનવના દુઃખ સહ સંહારી
દિવ્ય જ્યોતિ જગમાં વિસ્તારી. સ્થાપું સુખનું સ્થાન;
અમારી એજ હૃદયની લાહાણુ.—છો રાજ

શ્રી—રિદ્ધિસિદ્ધિ નિશદીન દેનારી, ક્ષણમાં ઇચ્છિતને કરનારી,
ત્રિલોકમાં ફરનારી શ્રી હું આપું અનુપમ જ્ઞાન;
તમે મનમાન્યા મહેમાન.—છો રાજ.

સિદ્ધાર્થ—જગસેવા મમ લક્ષ્મી સાચી, જેથી રહું હું નિશદીન રાચી,
એ વિણ સંપત્તિ સધળી કાચી, અંતર ગણું પ્રમાણ;
અમારી એજ હૃદયની લાહાણુ—છો રાજ.

ભૂતિ, ધૃતિ—અનુપમ અક્ષય વૈભવવાળી, ભૂતિધૃતિ નવકોષએ ભાળી,
કુખેરથી રહીયાળી આપું, વિભૂતિ હર્ષ નીધાન;
તમે મનમાન્યા મહેમાન—છો રાજ.

આત્મરતિને વિમૂતિ ગણતો, મન ચાહે ત્યાં નિશ્ચિન ફરતો,
પુણ્યપંથ સંચરતા દેવી! ત્યાગું બને મમ પ્રાણ;
અમારી એજ હૃદયની હાલ-હો રાજ.

બતહરી—

અલેખ જગાદે દ્વારે ખડો જોગી.....

એ રવામી બીન અન્ય ન કોઇ આયો માંગન મમ જોગી.

સુકન્યા સાંવિત્રી—(યમ, સાંવિત્રી-સંવાદ.)

યમ—શા માટે શ્રમ કરે સતિ, પુજ પતિ ભક્તિ સાચી (૨)
હવે પુત્રી તું વળ પાછી (૨)

સાંવિત્રી—સન્નિવૃત્ત કરા સાથમાં મેં ડગ ભરીયાં સાત.

મિત્ર બાવે સુલુજો હવે, દીન વનિનાની વાત.

ધર્મ જે વેદ પુરાણે લાણીઓ, મુખ્ય ધર્મ ગૃહસ્થાશ્રમ શાણીઓ:

કૃપાનાથ! મમ પ્રાણનાથ શું! રહી વૃત્તિ રાચી (૨)

વળું મહારાજ! ક્યમ પાછી (૨)

યમ—સુણી વિવેકે ભરી મૃદુવાણી, થયો પ્રસન્ન અતિ મન શાણી,

સત્યવાનના જીવિત વિના કંઈ, ધૃતિજન તર યાગી (૨) હવે.

સાંવિત્રી—મહારાજ! (સારાં અર્થ સાંસુચકુર અર્થ દેખતાં થાય)

યમ—“તથાસ્તુ.” લાગ્યવતિ! તું અહીં દર આવી,

થાય કોથી મિથ્યા તવ માત્રી—શા માટે.

સાંવિત્રી—પતિ સમીપ શ્રમ નહિ જરી, જ્યાં એ મમ નાથ;

તપ વ્રત આપ કૃપા વડે, ત્યાં તું તમ સાથ.

સંગત-સર્વજન તણી નથી સોંઘી, મૈત્રી અતિ મોહની મોંઘી,

કૃપાનાથ! મમ પ્રાણનાથ શું! રહી વૃત્તિ રાચી (૨) વળું મહારાજ

યમ-અર્થ યુક્ત સંભાષણ તારે, બુદ્ધિમાં વૃદ્ધિ કરનાર,
સત્યવાનના જીવિત વિના કાંઈ ઇચ્છિત વર યાચી-હવે.

સાવિત્રી-“મહારાજ! (મારા બુદ્ધિશાળી સસરાજને પાછું
રાજ્ય પ્રાપ્ત થાય.)”

યમ-‘તથાસ્તુ’ ઉત્તમ વરને આપ્યાં ભાવે, હજી પ્રેમદાપૂર્વક આવેશા.

સાવિત્રી-સુપાત્ર જન કરતાં કદી સુપાત્રનું સન્માન;
સાધુ નો દુશ્મન તણું, પણ સાધે કલ્યાણ.
સંતપુરુષોની સમાન દષ્ટિ, દયા તણી વર્ષાવે વૃષ્ટિ,
કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨)-વળું.

યમ-શીતળ વચન સુધાસંભ તારાં, તૃષા તૃષાતુરની હરનારાં;
સત્યવાનના જીવિત વિના કાંઈ ઇચ્છિત વર યાચી-હવે.

સાવિત્રી-“મહારાજ! (મારા પિતાના કુળની વૃદ્ધિ કરનાર
મારે સો ભાઈ થાય.)”

યમ-“તથાસ્તુ” સાસરીયાનું માન વધાર્યું;

પિયર તણું પણ કાજ સુધાર્યું-શા માટે.

સાવિત્રી-પર દુઃખે દુઃખીયા બને, દુઃખદ હૃદય વિશ્રામ,
ભરેસો ભારે સંતનો, દરવાનું શુભ દામ.

સ્વજન માંહી વિશ્વાસ ન લાવે, સજ્જન ધર પુછતું સૌ આવે;
કૃપાનાથ ! મમ પ્રાણનાથ શું રહી વૃત્તિ રાચી (૨)-વળું

 યમ-મધુરા નવિન વચન સંભળાવ્યાં, અતિશય તે ભારે મન લાવ્યાં;
સત્યવાનના જીવિત વિના કાંઈ, ઇચ્છિત વર યાચી (૨) હવે!

સાવિત્રી-“મહારાજ! (મને મારા સ્વામીથી ઓરસ સો
પુત્ર થાય.)”

મમ—“તથાસ્તુ” ઘટે ન થાતું અતિવર લોભી;

તજ પૂઠ હવે જ અહીં થોભી.—શા માટે.

સાવિત્રી—સ્વધર્મ જ્ઞાલો સાધુને, જે ચુકે નવ લગાર;

સાંપ્રત ભૂત ભવિષ્યની, મતિ તણા આધાર,

સજ્જન કરે ન આશા આપી, બોલ્યું અબોલ્યું ન કરે કદાપી.

કૃપાનાથ મમ પ્રાણનાથ શું, રહી વૃત્તિ રાત્રી (૨) વળું.

યમ—અમૃત્ય તારાં વચન વિચારી, વાધે તુજમાં ભક્તિ મારી;

ભગવતિ! છેલ્લું ઉત્તમ, અનુપમ, ઈચ્છિત વર યાચી (૨) હવે.

સાવિત્રી—પુત્ર તણું મુજને દીધું, પ્રભુ! આપે વરદાન;

જીવતદાન ઈર્ષ જીવનને, સત્ય કરો ભગવાન.

મુકન્ધા સાવિત્રી

યક્ષકન્ધા—ના તરસાવ (૨) મધુકર ડંખ ઈર્ષ ક્યાં ઉડે;

ફરી ફરી નહીં મળે આવો દાવ—ના

સ્નાન કરી લે તન સરવરમાં, કળશ કનકના ગૃહીને કરમાં;

લભ લે સુખનો લ્હાવ—ના

સત્યવાન—આકળતું જળ હોય ન મીઠું, જાણી જમશે કો? અજીકું

તજ તુજ જ્વાન સ્વભાવ—ના.

મુકન્ધા સાવિત્રી—

લાગી લગન મને તારી, ઓ લલના! લાગી.—(૨)

સુરપતી! મતિ શું વિચારી? ઓ—લલના!

સુંદરી અચિથી, અધિક સુખ આપું

મટરાણી કરી સ્થાપું, ઉઘાપું ન વચન મનોહારીઓ.—

પૃથ્વી પુત્ર—લગવતી, અને સખીઓ.

નવીન પ્રેમરસબીની મૃગનયની, ભાન તું ક્યાં ભૂલી આવી,
 શાણી સલુણી મદન મદ મીણી, કાણે તને ભરમાવી ખહેન;—ભાનતું.
 સરવર તટપર જળાક્રીડાએ, સહજ સખી એતો આવી,
 ચંપક છાંયે ઉભી રહી, એને ભોગીએ ભરમાવી,
 અરસપરસ અમ આંખ મળી, મને લોચનીયે લલચાવી—ખહેન.
 માર્ગે જતાં મળ્યો મધુકર, નિકટ ગઇ અલુગણી,
 મદભર રસીકા રસ લુંટતાં. રસ ઘેન મહીં ઘેરાણી
 મન ગમતાની મોજમજમાં, પુલવેલી વીખરાણી
 ખહેન ! ભાન તું ત્યાં ભૂલી આવી—

બિહવમંગળ—સૂરદાસ—

દાસ પરે દયા લાવોરે, દયાળુ દેવા દાસ પરે દયા લાવો;—ટેકો
 સંસારી સંબંધ ત્રોડી જીવ આપ ચરણે જોડી,
 હું તો બની બેઠો, બાવો બાવોરે—દયાળુ
 આંખો વિના સંકટ આવું, ખાડામાં ગોથાં ખાઉં.
 પારે અવિનાશી આવોં આવોરે—દયાળુ.

બિહવમંગળ—સૂરદાસ—

આ તારાં વચનો સારાં, સ્નેહે સાંભળતાં.
 શાન્તિ પામ્યું છે મન મારું રે આજે—આ.
 જગની જન્મજમાંથી પડતો બચાવ્યોજી,
 ધન્ય ગુરૂ ચિન્તામણી, ધારું રે આજે, !
 ભક્તિ ભગવાન ફેરી કરતાં હમેશાંજી,
 અવાનું ત્વરાએ શુભ તારૂં રે એ શાણી—આ તારાં.

ખિલ્લમંગળા ઉર્ધ્વ સુરદાસ—

રાગ, ભજન.

વિષય વાત મંમ માત તજી, કૃષ્ણ ભજન તું કરવા દે,
ધર્મ વૃત્તિએ ધરણીધરનું ધ્યાન ધૃતિથી ધરવા દે,
અધમપણાને અક્ષય રાખી, ભંડાર ભકિતના ભરવા દે,
નટવર નામનું નાવ મજબૂત છે, તો ભવસાગર તરવા દે!
નાશવંત નર નામ છોડીને, અક્ષય વરને વરવા દે—વિષય—

સુરસ્વતી ચન્દ્ર—

રાગ, ભજન.

અયસે પાપીનર હોવેંગે કલજૂગમે.

પગડી બાંધે પેંચ સવારે, હુમક હુમક પાંઉ દેગે.
ગલીઓ કે બીચ ફિરે બાવરે—નાર પરાધ પાપી તકત ફિરેંગે—
ભૂમે પ્યાસે સાધુ આવે, ચપટી ચુન ન દેંગે,
સાલા સંસારો રોજ જમાવે, બાપ્તઓસે પાપી રોજ લડેંગે—
માત બહેનકો કછુ ન માને, મનમે ન પાપ ધરેંગે.
જળ્ય રાજકો દંડ પડેંગો, રોક રૂપેયા પાપી ગીનગીન દેંગે—
લાલ સ્થંભ લોહકો ધખાઈ ઉરકે સાથ બધેંગે—
તુલસીદાસ ભજો ભગવાના, પાપ પૂન્ય દોના સંગ ચલેંગે.—

સતી અનસુયા—

ત્રિભુવન પતિ તારનાર, બહાર કરો મા...રી
બહાર કરો મારી હરિ, થાઓ સાલકા...રી—ત્રિભુવન
દીનદયાળ શરણે બાળ, કિંકરીની લ્યો સંભાળ;
પીડે છે પ્રાણીને પાપી દુષ્કાળ, ખીંચ મળે ન વારી—ત્રિભુવન
શુદ્ધી ગઈ મમ દેહભાન, સ્વર્ગીની સેવીમાં લાગુ તાના
ક્યાંથી કરાવું જળપાન, પતિને સેવનારી.—ત્રિભુવન,

સરસ્વતી ચંદ્ર—

શાંત સમાધી ધારી શું બેઠા, જંગો ઓ જોગી બાલા,
 બહાર તમારે આવી બીખારણુ, બોળી બિચારી બાળા,
 ભૂષ્ટ કલંકિત પ્રેમથી વંચિત, સંચિત પાપની શામા;
 વરથી વિખુટી વચનની જુડી, ભાગ્યની પુટી ભામા!
 “ત્યાગી ઘરજન વનમાંથી આવી, રાત અંધારી ઘોરરે;”
 “ભવ જંગલમાં ભૂલી ભમું, ત્યાં મળ્યાં લુટારા ચોરરે.”
 “લુટી શોભા સુખ અને લુટ્યા સહુ શણગાર;”
 “પછી પ્રજ્વળી પ્રેમદા, ધગધગને અંગાર.”
 અલગ થયા શું ચોગી મહારા, અલગ અલખ જગાવો;
 સરીર સળગતાં, શેષ વિકૃતિ, અંગની અંગ લગાવો,

સતી અનસુયા—

મારે મોઢે મનાવી રાજ કહેવરાવી, કલાવી પટાવી પૂછો શું તમે (૨)
 પુલ સુગંધીવાળી રૂઝાં રંગે રૂપાળાં; તેની મીઠી સુગંધી કેને ના ગમે (૨)
 લીલાં પીળાં ઝાડ પાન, ઉપર પાંખી કરે ગાન;
 રોજ કાને સાંભળવા કેને ના ગમે (૨)
 વાહ, કેવી છે શાણી, બોલે મધુર વાણી;
 પ્રહી ઉમરીના બોલ મારા મનમાં રમે—મારે.

બુદ્ધદેવ—

રાગ—સજન, ઉરતાદી.

સાર આ સંસારમાં ન જોયો, મેં બહુરીને તપાસતાં—સાર આ.
 ધન ધરા સુત તાતની પ્રીતે, મોંઘા અવસરને મેં જોયો—મેં બહુ.
 મૃગજળ પીવા કામ ન અસરે, હ્યર્થ હિન્દુજાળમાં હું મોહ્યો—મેં બહુ.
 સુધ પશ્ચાર્યમે માર્ગ ન જોયો, જામને વધ્ય મેં વગોવ્યો—મેં બહુ.

સતી અનસુયા—

મેહમાન થયાં તમે મારાં, સ્વીકારશે મેહમાની.

મેહમાન કરે મેહમાની દુનિયા કહે દીવાની, (૨)

લક્ષ્મી—ધરી, વસ્ત્રાભૂષણ અંગે, કરો રમત ગમત અમ સંગે; (૨)

રતિ—જુઝીયે મદનના જંગે,—સ્વીકારશે મેહમાની (૨)

અનસુયા—જેવી નીરવિનાની સરિતા; તેવી વહાલા વિનાની વનિતા; (૨)

બીજી વ્યર્થ બધી મસ્તાની, દુનિયા કહે દીવાની, (૨)

લક્ષ્મી—કંઠે ધરો કુસુમની માળા, પહેરો નીલમના હાર રૂપાળા; (૨) મે.

શીર ઉપર મુગટ ઊગાળા—સ્વી.

જેના પતી વસે પરદેશે તેણે રહેવું સાદે વેશે. બીજી વ્યર્થ બધી—દુ.

સતી અનસુયા—

આંખ વિના અંધારું રે, સદાય મારે આંખ વિના અંધારું.

કાઠ કહેશે લાલ લીલું—આ ધોળું ને આ પીળું;

મારે મન સઘળું કાળું કાળું રે (૨) સદાય.

કાઠને જગ લાગે સાઈ—કાઠને લાગે નકાઈ;

મારે મન જીવતર ખાઈ ખાઈ રે (૨) સદાય.

સરહારખા—

અંસીવાલા આજે રે મારો દેશ,

ચારી સાંમરી સુરત પ્યારો બેસ—અંસી.

આવન આવન કહે ગયોજી, કર ગયો કોલ અનેક,

ગિણતું ગિણતું ઘીસ ગઈ મોરી, આંગરીયારી રેખ,

સાંવરીઆ, રસીલા સલુણા, ખીયાપે જીયામે કર એ નીસાર

હાહરો { હમતો જોગી પ્રેમ કેરે પ્રેમ હમારો દેશ

સુખ નહી પાછ પીયુકી, તખ લીનો આ બેસ—માની—અંસી.

અનસુયા—

રાગ લૈરવી

નહીં ચીજ કોઇ ગળી, ગરજ સમ નહીં ચીજ કોઇ ગળી;
 માનવંત તીજ માન મૂકી, દુસ્મનને પડતાં ઢળી—ગરજ.
 પાર્વતી—બળીયા પણુ નિર્બળને નમતા, રાય રંકે ધર ગરજ,
 સાવિત્રી—સોધું પણુ મોધું થઇ બેસે, કળા શકાય ન કળી—ગરજ
 લક્ષ્મી—સમયાધીન થઈ ઝેર હળાહળ, પીવું અમૃત ગળી—
 નારદ—જઈ મહાસતીને શીષ નમાવે, જાય આપદા ટળી—ગરજ
 બોલતો કાગળ—

ફૂલજી ફૂલોમાં ઝાઝા, ફૂલ્યું પુલ પુલી કરમાશે,
 ફૂલી કરમાશે, ખીલેલું આખર ખરી જાશે,
 સરખા દિવસ ન ગયા કોઇના તેમ નહિ જાશે;
 રેંટ તણી ઘટમાળ ભરાશે, ભરાઇ હલવાશે,
 “ઉજળું એ સહુ દુધ” આજ અભિમાને દેખાશે;
 જ્યારે પડશે કાળ ઝપાટો; ત્યારે સમજાશે—

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

થઇ પ્રેમવશ પાતળીયા, મારા મનના માલીક મળીયારે... થઇ (૨)
 પ્રીતે કરો મુખવાસ, સજનવા રાજ હૃદયના વાસી
 પ્રેમદા પ્રીત જ્યોત પ્રકાશી. મારા મનના મનોરથ ફળીયારે... થઇ
 ભાગ્યવંત કર્યો ભગવતિ મુજને, જીવન સફળ થયું મારે
 કરો શ્રી હરિ શુભ તમારું, મારા મનના માલીક મળીયારે... થઇ

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી—

માલીકના બાળક સૌ, માલીક સૌના શ્રી જગનાથ (૨)
 કર્તા કર્તા સૃષ્ટિના સૌ, બાળ એને હાથ—

સ્થાનું ધે આવી મળતું, ખાલ્યું નવ કાષ્ઠનાથી ખળતું,
 જ્યાં માત્ર તેને આધીન છે, અનાથના જે નાથ,
 નહિ પીડ આ પોતા તણે, પોતાનું કોઈ નવ જાણવું,
 સૌથી શુભાશુભ કમને પોતા તણે જ પ્રમાણવું,--જગત.

મહાસ્વેતા કાઠખરી—

શું કહું ક્યની મ્હારી રાજ, શું કહું ક્યની મ્હારી,
 કું તો દેવના ત્રાસે હારી રાજ .....શું કહું
 પરખી પારીજાતક મેં અરપણ કીધું મન મ્હારું,
 પતી તજ પરલોક સિંધાવ્યા, કરી જીવતર મમ ખાઈ રાજ-શું કહું-
 સંદન કાષ્ઠની ચિત્તા રચાવી, પતિ સહગમનની આશે,
 શુન્ય દેહ મમ સ્વામી તણે પણ, ઉડી ગયા આકાશે રાજ.-શું કહું-
 અરખું મેં સર્વસ્વ સ્વામીને, પ્રેમની કંકની ધારી;
 તજ જગત જંગળ સર્વ હું, પ્રીતિ ભણું ત્રિપુરાસી-રાજ.

નંદ-ખત્રીસી— (સત્યા સત્ય નિર્ણય)

ગંગાજળ નિરમળ સમું, શુદ્ધ પવિત્રજ સાર,
 તેવું કુળ જો મ્હારું (તો) પડ પાસા પોઆર.
 હું સ ગયો સરેવર તીરે, દીડું અમૃત સાર,
 પીધા વીણ પાછો ફર્યો (તો) પડ પાસા પોઆર.
 સત્ય ચુકે જો સાધવી, ધર ન ઝીલે ભાર,
 તે જુલું હોય મુજ મહી, (તો) પડ પાસા પોઆર.
 નાગધુખે અમૃત ઝરણુ, ચોર કને ભંડાર,
 કામી પાસે રહે કામની (તો) પડ પાસા પોઆર.
 મહિ આંખો સર્વદા, ઉત્તમ દૂળ દેનાર,

સત્ય અસત્ય હરે નહિ (તો) પડ પાસા પોઆર.
 વિમળ કમળ વિલોકીને, ભ્રમર ગયો તે ઘર,
 દીકું પણ અડક્યો નહિ (તો) પડ પાસા પોઆર.
 અહલ્યા સીતા દ્રૌપદી, સ્ત્રી ખરી વીરધાર,
 તેવું ચીત જો માહરું, (તો) પડ પાસા પોઆર.
 ભુખ્યા આગળ જો ધરે, ઉત્તમ ભોજન સાર,
 ખાધા વિણ ઉઠે નહીં, તો પડ પાસા પોઆર.

બોલતો કાગળ—

માલી વિનાની ખાલી, જોખન તણી પુલકારી,
 હાથે સુકાઇ ચાલી, પણ નાવે જીવન માલી.
 ગાલ ગુલાબ તણી ગઇ લાલી, નરગીસ ઓંખ નમી મદવાળી,
 દ્યો સંભાળી ! જીવનમાળી ?
 પાણી વિનાની ગલી તાપે તપી હરિયાળી,—માલી વીનાની,
 નંદ-મત્રીસી—

કામળ કાયા કાં કરમાવો, બાઈ ભલુતી ચોળી,
 હવે ભલુતી મુજને વહાલી, દેહ દઉં રંગદોળી;
 પ્રીત ગઇ પ્યારા પ્રીતમની આશ ઉડી ગઇ આ અંતરની,
 રૂપરંગ દઉં રોળી—કામળ.

સુંદર શરીરે રોબે બા, હીરાના હાર રૂપાળા,
 પ્રેમ દોરીએ અશ્વ પારલા, પરોવી પહેડે માળા,
 કંથ કૃપા વીણું જોગણ ચાઉં, નાથ નામની ધુન લગાઉં;
 પહેલી કથાજોળી—કામળ.

એકજ ભૂલ—

બાપુ પૈસાનો જોઇ ચળકાટ, મોહમાં ભુલશોમાં !
 જોઇ ખોટા ગીલીટનો હાઠ, ડહાપણે કુલશોમાં !

“લક્ષ્મી મળે કે લાલચુડાં, તરત આવી ભરાય છે,

“ખેટાં વખાણુ કરી કરીને, ખાલી ફેલી ખાય છે”

“વળી વારસા હિસ્સાના કળ્યા, કારદોમાં જાય છે”

“સોલીસીટર બારીસ્ટરોનાં, ખીસા તાજ થાય છે”

જીતે તોયે મળે ઉની રાખ, એવી જીતે પુલશોમાં-જોઇ.

“આને હુનું આને હુનું, એવા વિચારો કરાય છે,”

“ધન આળ્યું તે રહેશે કે નહીં, એ શી કરમાંજ ફરાય છે”

“સદા અને વળી રેસમાં જઇ, વગર મોતે મરાય છે!”

“વળી જાય વંઠી દીકરા, ઘેર ઘેર હોળી થાય છે,”

એવી માયા નચાવે જોમ, તેમ બાપુ પુલશોમાં-જોઇ.

મતલબી દુનિયા.

સખ મતલબકે ચાર, જગતમે સખ મતલબકે ચાર,
માત પિતા બ્રાતા ભગિની, સુતા ઔર નિજ નાર.-જ.
સ્વજન કુટુંબી મિત્ર પ્રાણુ પ્રિય, દાસ દાસી પરીવાર,
રાજ પ્રજા ગરીબ તવંગર, પંડિત ઔર ગુમાર.-જ.
જોગી ભોગી અરૂ બેરાગી, ચોર અરૂ સાહુકાર,
પતિવ્રતા અરૂ કુલટા તારી, વળાંત્રમ શુનચાર.-જ.
પશુ પંખી જલ જંતુ કીટ મૃગ, જીવ યોની અપાર,
સ્વારથ બીન કોઇ પાસ ન આવે, કરે ન કહ્યુ ઉપકાર.-જ.
નિસ્વારથ કોઇ હરિકે પ્યારે, જીનકે હૃદય ઉદાર,
જિનકો પર ઉપકાર સદા પ્રિય, તિનપર મે બલીહાર.-જ.

(વાંચો વિનાશીની વામા.)

રાગી—આ સાહે સુખ તને, અરે ! કાં બેખ તમે ધારો ?

અહા ! સંસાર અતી પ્યારો !

વૈરાગી—અતુલ્ય લીધો મેં અતી, આ સંસાર અસાર;

સગાં સહોદર સર્વ છે, સ્વાર્થ તણાં સરદાર.
ગરજ પડે સૌ કો બોલાવે અંત સમે કો કામ ન આવે,
તે સાહે સૌ તજી અમોઝે શોગ ગણ્યો પ્યારો ! (૨)

અરે સંસાર અતી પ્યારો ! (૨)

રાગી—સુત લગિની પિતુ માત તજીને, વામાની માયા વચ્છીને;

શું સન્ધાસી બનો ? હૃદય માં રે'મ જરા ધારો ! (૨)

અહા ! સંસાર અતી પ્યારો (૨)

વૈરાગી—સુત લગિની પિતુ માત સૌ, આ જગની જગનજી

ત્રીયા તજે પળવારમાં, કષ્ટ પડે તત્કાળ.

સુખમાં સૌ કો સ્નેહ બતાવે, વિપદ સમે દઈ કષ્ટ સતાવે,
શું સમજી મમ મીત્ર, તમે સંસાર ગણ્યો સારો ? (૨)

અરે ! સંસાર અતિ પ્યારો (૨)

રાગી—મહેલ અને ધનમાલ તમારાં, અરે ! કરો કાં મિત્ર અકારાં ?

સુખ સંપતિ પરહરી. હવે કાં હિમ્મત સૌ હારો ? (૨)

અહા ! સંસાર અતિ પ્યારો (૨)

વૈરાગી—મહેલ અને ધનમાલ સૌ, અચળ નથી નિરધાર;

લક્ષ્મી ના'વે સંગમાં, મર્ણુ સમે આ વાર.

સંકળ મુકી એકલડું જાતું, સુણો સ્નેહથી સૌ સમજાવું;

ખાપ પુણ્ય લઈ સાથ, જવાતું છે નિશ્ચય ધારો ! (૨)

અરે ! સંસાર અતી પ્યારો ! (૨)

રાગી-ધરી ભેખ જંગલમાં જાણે, મિત્ર કહોને ત્યાં શું ખાણે ?

ગમશે ના પંખવાર, તમારો સંમત હવે મારો !-અહા

વૈરાગી-ફળપુષ્પ જંગલમાં ઘણાં, તે જમશું સુખકાર;

પશુ પક્ષી મિત્રો ગણી, જઈ વસવું તે ઠાર.

લજન કરીશું ભવતારકનું, ધ્યાન ધરીશું દુઃખહારકનું;

મોહ લોભ સૌ તજી, ભકિતનો આધીશું ભારો !-અરે.

રાગી-રહી સંસારે રામ લજ્જેને, ભગવાં કાઢી ભેખ તજેને;

આ છેવટની અરજ અમારી ધ્યાન વિષે ધારો-અહા.

વૈરાગી-સંસારે રહીને નહિ, માયા મોહ તજાય;

જન્મજી છુવડા થકી, ના ભગવાન ભજાય.

માફ કરો મુજને મમ બંધુ, નથી સાર ખોટું છે સંધુ;

જગતાયક જપવાજ, અમોચે જોગ ગણ્યો પ્યારો-અરે.

રાગી-ધન્ય ! તમારો અચળ ટેક છે, ભમે નહિ એવોજ ભેખ છે,

સુખે સિધાવો મિત્ર, કરોને સફળજ જન્મારો-અહા.

રાગ્યો સન્યાસ—

દેશનો જો ઉદ્ધાર આહો, થઈ સચેત વધો, આવે! સહુ—

જે પ્રજામાં આત્મશ્રદ્ધા છે જરી ના, તે શું પામે ?

ખીજી પ્રજાઓ એરો દયાવે માટે નિર્બળ દિલે ન થયો—

સાખી—

જે દેશમાં જન્મ્યા થકી, આ ધન્ય જીવત થાય છે;

જેદેશમાં પૂર્વજ તણ્યાં, પુણ્યો તણી સરિતા વહે;

જે દેશના મન ધાન્યને, કીર્તિથી પ્રોપાતા તમે;

તે દેશ કાળ સમીપતાં, અચકા અરે કાં દેહવે;

ખોયું નિજ ધન રોપે ન આવે

પારકી આશા સદાય ફસાવે

માટે દીન મટી સીંહ થાયો-અહ સચેત.

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી— રાગ-ભજન
રામ લગ્ન તું પ્રાણીયા, તારા ભવની ભાવટ ભાગશે (૨)
“ખોલો સ્ત્રી સ્ત્રીતારામ” પંખીડાં તું જો વિચારી,
કર્મ તારા લે સંભારી, વાસના નહારી તુને રો રો નર્ક નાંખશે-રામ.
મૂઠ તેં મતિ વિસારી, મતી તેવી ગતી તારો ઉડજો સંભાળી તારી—
કંચનની કાયા થશે-રામ.

એકજ ભૂલ—

છે સદા સમય પાપેથી છુટવા, શીદ ડરે નાદાન ?
શીદ ડરે નાદાન ! કંઈક તો સારી શીખામણુ મોન (૨)—છે સદા
જેમ પાપથી જળકે મોહી, દોડે તું બૂલી ભાન,
તેમ પ્રભુ ! સહેજ પકડ્ય તો, થાય પરમ કલ્યાણુ—છે સદા
જેવ મુસાફર શરીર દોડીને, છે મનડોપી સુકાન,
સાખી { મનથી મરવું મનથી તરવું, મનપર રાખ નીસાન.
કર્ણુ એટલું નાખ કુવાસા, આજથી તજ તોફાન,
માંડ્ય ચાલવા સીધે મારગે, આજથી થઈ સાવધાન.

એકજ ભૂલ—

અજાણ છપ્પીસી તારી, ગજાળ ખુબી છે. લલચાળો લટકાળો,
જોઈલે જોઈલે જોઈલે, આ ચમગ નયનનો ચાળો—અજાણ
આ ગાઝની લાઝી ઉપર, યુલ યુલ મરી મરી જાય છે ?
આ વહાલની પ્યાલી ઉપર, મુજ મન ફરી ફરી જાય છે ?
આ વાંદરાને વાંદરીનો ખેલ અહીંયા થાય છે
માઘ ! આમ અધરી જોઈને દુનીયાં દિવાની થાય છે.
અંગને મરોડે પાડે પરવશ પ્રાણુ (એ તો)—જોઈલે—

મહાશ્વેતા કાદમ્બરી— રાગ-ભજન.
રૂપે શું મન રચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, હામવાત લાગે (૨)

હાઠમાંસને રૂધીર ભરેલું, મઢયું આમડે અંગ, (૨)
 મંદ દેહને ગર્વ નકામો, કાયાનો રંગ પતંગ.
 ભરેલો વહીં સાચોરે, કાયાનો રંગ કાચોરે, ભગવાન—
 એકજાણી—

આપણે કરશું વકીલાત, ત્યારે ભરશે કાણ પાણી ?
 પછી ધણી ધણીયાણી, થઈને મ્હાલસે—આ !
 આપણે પેરશું પાટલુન, છુટ કોટ નેકટાઈ,
 પછી ધણી સેંચા ટપકી, પાડી નાચશેરે આ.
 આપણે થાશું સોલજર, કરશું ધુમ ફરરર !
 વરજ લેવા ચોળી પહેરી, સાચવશે ધર !
 ધાધરા પલટણ કરશે દેશનો ઉદ્ધાર,
 આ મારા હીંદ તારો થઈ ગયો એટો પાર ! કરશું.

— સમાપ્ત. —

દુનિયામાં ઉત્તમમાં ઉત્તમ સ્નેહી તો મિત્રોજ છે !!

જો તમારે એવાં ઉત્તમ, મુગ્ધા મિત્રો મેળવવા હોય,
 તો જરૂરજ અમારાં “ પુસ્તકાલય ” ની મુલાકાત લ્યો.
 કારણ કે સાડું અને શીષ્ટ વાંચન, તે ઉત્તમ મિત્રોનીજ
 ગરજ સારે છે. વધુ માટે, લખો અથવા મળો—

તમારે માટે સંખ્યાબંધ પુસ્તકોનું સંગ્રહસ્થાન નીચેને
 સરનામે મોબુદ છે. પ્રાઇસલીટ માટે લખો—

ડૉક્ટર હરિલાલ અને પ્રાણલાલ બુક્સેલર્સ.

નવજીવન પુસ્તકાલય, સ્ટેશનરોડ-સુરત.

વિનાશીની વામા.

“હાય પ્રભો ! હુઃમ અને દુઃખ અવશોકવાળ તે ભારી કાયાને જન્મ આપ્યો છે, આગપણથી મેં અનેક આફતો સહન કરી છે, પરંતુ તારી દયા હજી પણ કોણ જાણે ક્યારે થશે ! જે રામરાજાને હું પ્રાણથી પણ અધિક પ્રિય ગણતી, માફ સર્વ આયુષ્ય મેં જેને અપરાધની પ્રાત્તિ કરી હતી, તેજ વ્યક્તિ જ્યારે મારા પ્રેમનો પરિત્યાગ કરવા તત્પર થાય, ત્યારે હવે સંસારની કષ્ટ આશ્વા અને કર્મી પર મારે આ દેહને આશ્વાસન આપવું ? હું એક મુસક્કાન સરદારની કન્યા થઈને દુઃખ અને વિશ્વાસઘાતી રામરાજા સાથે પ્યારમાં પડી, માફ સર્વેવ ધૂળધાણી કર્યું, અને તેનું છેવટે મારાજ ત્યાગમાં પરણામ આવશે એવું એ ખુદા ! મેં નહોતું જાણ્યું. મારા એ અવિચારી પગલાંને લીધે મને પારાવાર પશ્ચાતાપ થાય છે, તો આજ પળે મારા આ પાપી જીવનનો અંત શા માટે ન જાવું ? શા માટે રામરાજાને જેમ મારો પરિત્યાગ કર્યો, તેમ હું મારી દેહને ત્યાગ ન કરું ? ચાલ પ્રભાવતી ! તૈયાર થા અને તારા દુઃખારીત્રને પ્રતિજ્ઞામ મૃત્યુ મેળવવા સજ્જ થા. ”

આમ બોલતાં બોલતાં પ્રભાવતી ઊઠી અને રામરાજાની તલવાર લઈ પોતાના કંઠ પર તેનો પ્રહાર કર્યો. પરંતુ તેનો પ્રાણધાતક પ્રહાર તેના કંઠ પર પડે તે પહેલાં ગંગા (દાસી) ના હાથ પર તે ધા બીજાયો. પ્રીય વાંચક ! વધારે જાણવા ઇચ્છતા હો તો વિનાશીની વામા એ નામનું સચીત્ર એ તેહાસીક નવલકથાનું પુસ્તક મંગાવો. મુદ્દય રૂપિયા ત્રણ. આજેજ મંગાવો. એકવાર શરૂ કર્યા પછી, પાછી મૂકવાનું મન થશે નહિ. એક કાગળ પૃષ્ઠ ૩૫૦ નવ સુંદર ચીત્રો. સુંદર આકર્ષક આઈન્ડીંગ. મળવાનું ટેકાણું.

હરીલાલ અને પ્રાણલાલ બુક્સેલર્સ પબ્લીશર

સ્ટેશન રોડ-મુરત.

જ્યાં બુક્સેલર્સ વેચે છે.

વિનાશીની વામા.

આર્ય નારીનું ઉવે મસ્તકે ધર્મના પ્રેમને લીધે લટકવું

વધુ માટે વિનાશીની વામા રાચો દરેક યુક્તસંસ્કારો વેચે છે.

